

A QUARTO BOOK

Copyright © 2010 Quarto Inc.

Translation © Alexandra Fraisová, 2010

Czech edition@Mladá fronta, 2010

Všechna práva vyhrazena. Žádná část knihy nesmí být kopírována ani distribuována bez písemného souhlasu majitele autorských práv.

Robert Dinwiddie

Stravitelná VĚDA

Z anglického originálu Bite-Size Science vydaného nakladatelstvím Barron's v roce 2010 přeložila Alexandra Fraisová.

Jazyková redakce Luděk Čermák

Odborná redakce Lenka Štočková

Odpovědná redaktorka Marie Hajdová

Sazba Tereza Přeučilová a Jiří Troskov

Technická redakce Jana Bromová

Vydala Mladá fronta a.s. jako svou 7409. publikaci.

Vytištěno v Honkongu.

176 stran, první vydání, Praha 2010.

ISBN 978-80-204-2322-1

Knihy Mladé fronty si můžete objednat na adrese:

Mladá fronta a.s. – divize Knihy

Pod Kotlářkou 3, 150 00 Praha 5-Košíře

e-mail: prodej@mf.cz, tel. 225 347 313

na internetu:

www.mf.cz

www.bookcafe.cz

www.kniha.cz

mf

MLADÁ FRONTA

knihy

140191-29049
KRYGLOVA
2-1260.806

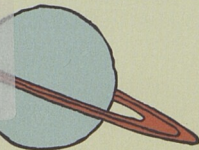
MZK – UK Brno

2610474480

Obsah

Úvod	6
1. kapitola	
O tom nejmenším neboli podstata hmoty	10
Atomy a prvky	12
Co drží atomy pohromadě?	14
Radioaktivita	16
Krystaly a molekuly	20
Částicová fyzika	22
Temná hmota	24
2. kapitola	
O energii	26
Podoby energie	28
Váš energetický výdej	30
Elektromagnetické záření	32
Hmota-energie a rozbíjení atomu	34
3. kapitola	
O tom hodně velikém neboli pozorovatelný vesmír	36
Náš plácek v kosmu	38
V naší galaxii a ještě kousek dál	40
Viditelné hvězdy	42
Slunce a jeho cykly	44
Když umře hvězda	46
Černé díry	48
Oběžné dráhy a gravitace	50
Vesmírné sondy	52
Rozpínání vesmíru	54
Mimozemský život	56

4. kapitola

O původu všeho možného	58
Velký třesk	60
Původ Sluneční soustavy	64
Původ Země a Měsíce	66
Původ života na Zemi	68
Historie Země	70
Darwinovská evoluce	74
Fosilní stopy	76
Strom života	79

5. kapitola

O Zemi	80
Struktura Země	82
Tektonické desky	84
Zemětřesení a sopky	86
Oceánské proudy	88
Přiliv a odliv	90
Stoupání hladiny moří	92
Zemská atmosféra	94
Počasí	96
Blesky	98

6. kapitola

O životním prostředí	100
Znečištění vzduchu	102
Zmenšování ozónové vrstvy	104
Biomagnifikace	106
Globální oteplování	108
Zdroje skleníkových plynů	110
Obnovitelná energie	112
Odpad z jaderných elektráren	114
Biopaliva	116
Elektrická vozítka	118
Recyklace	120

7. kapitola

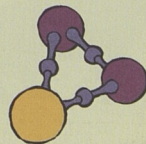
O zdraví	122
Co vše ovlivňuje naše zdraví	124
Výživa, dieta a obezita	126
Nakažlivé potvůrky	130
Pandemie chřipky	132
Očkování	134
Relativní zdravotní rizika	136
Slunce a kůže	138
Drogy a sport	140
Testování léků na zvířatech	142

8. kapitola

O genech	144
Co jsou to geny?	146
Geny a dědičnost	148
Genetická vodítka k minulosti člověka	150
Genová terapie	152
Geneticky modifikované potraviny	154
Klonování	156
Analýza DNA	158
Výzkum kmenových buněk	160

9. kapitola

O tom těžším	162
Einsteinova teorie relativity	164
Kvantová teorie	168
Teorie všeho	170
Rejstřík	172
Poděkování	176

9

O tom těžším

OBSAH KAPITOLY

- Einsteinova teorie relativity 164
- Kvantová teorie 168
- Teorie všeho 170

1

O tom nejmenším neboli podstata hmoty

OBSAH KAPITOLY

- Atomy a prvky 12
- Co drží atomy pohromadě? 14
- Radioaktivita 16
- Krystaly a molekuly 20
- Částicová fyzika 22
- Temná hmota 24

2

O energii

OBSAH KAPITOLY

- Podoby energie 28
- Váš energetický výdej 30
- Elektromagnetické záření 32
- Hmota-energie a rozbíjení atomu 34

3

O tom hodně velikém neboli pozorovatelný vesmír

OBSAH KAPITOLY

- Náš plácek v kosmu 38
- Oběžné dráhy a gravitace 50
- V naší galaxii a ještě kousek dál 40
- Vesmírné sondy 52
- Viditelné hvězdy 42
- Rozpínání vesmíru 54
- Slunce a jeho cykly 44
- Mimoszemský život 56
- Když umře hvězda 46
- Černé díry 48

4

O původu všeho možného

OBSAH KAPITOLY

- Velký třesk 60
- Původ Sluneční soustavy 64
- Původ Země a Měsíce 66
- Původ života na Zemi 68
- Historie Země 70
- Darwinovská evoluce 74
- Fossilní stopy 76
- Strom života 79

5

O Zemi

OBSAH KAPITOLY

- Struktura Země 82
- Tektonické desky 84
- Zemětřesení a sopky 86
- Oceánské proudy 88
- Příliv a odliv 90
- Stoupání hladiny moří 92
- Zemská atmosféra 94
- Počasí 96
- Blesky 98

6

O životním prostředí

OBSAH KAPITOLY

- Znečištění vzduchu 102
- Zmenšování ozónové vrstvy 104
- Biomagnifikace 106
- Globální oteplování 108
- Zdroje skleníkových plynů 110
- Obnovitelná energie 112
- Odpad z jaderných elektráren 114
- Biopaliva 116
- Elektrická vozítka 118
- Recyklace 120

7

O zdraví

OBSAH KAPITOLY

- Co vše ovlivňuje naše zdraví 124
- Výživa, dieta a obezita 126
- Nakažlivé potvůrky 130
- Pandemie chřipky 132
- Očkování 134
- Relativní zdravotní rizika 136
- Slunce a kůže 138
- Drogy a sport 140
- Testování léků na zvířatech 142

8

O genech

OBSAH KAPITOLY

- Co jsou to geny? 146
- Geny a dědičnost 148
- Genetická vodítka k minulosti člověka 150
- Genová terapie 152
- Geneticky modifikované potraviny 154
- Klonování 156
- Analýza DNA 158
- Výzkum kmenových buňek 160